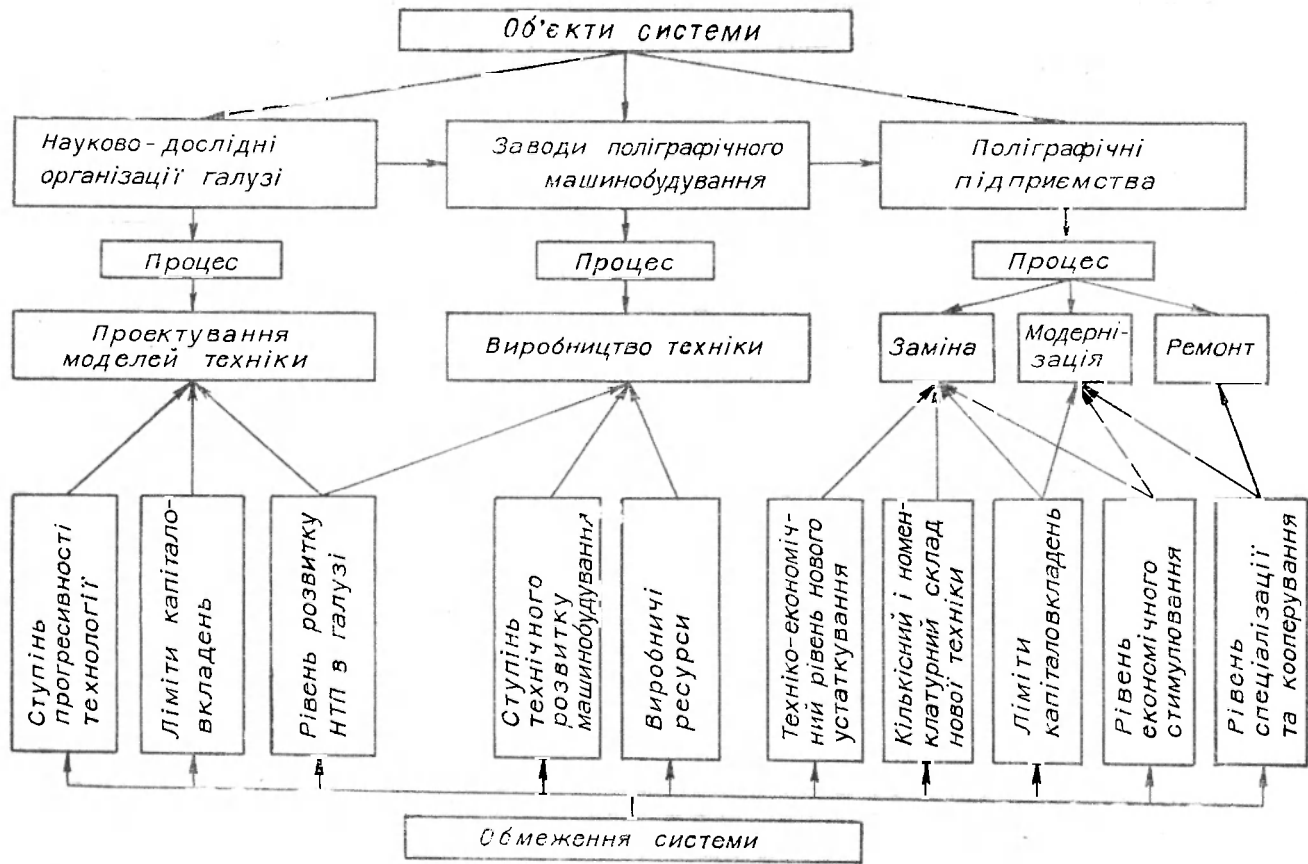

УДК 338.912.1:655.31

П. П. ЛАЗАНОВСЬКИЙ

**ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПІДХОДУ
В УПРАВЛІННІ ПРОЦЕСОМ ОНОВЛЕННЯ
ПОЛІГРАФІЧНОЇ ТЕХНІКИ**

Підвищення ефективності функціонування поліграфічної техніки можливе лише на основі постійного, планового здійснення її оновлення. Проблема вдосконалення оновлення основного технологічного устаткування галузі сьогодні відзначається високою актуальністю.

Зміст комплексного підходу стосовно оновлення поліграфічної техніки полягає в охопленні всіх стадій процесу з точки зору організації, планування, аналізу та контролю як певного кола управлінських задач. Необхідність комплексного розв'язання цих задач можна розкрити, розглядаючи процес оновлення устаткування як систему (див. рисунок). Ефективність функціонування системи визначається ступенем перемін на її виході — в процесах заміни, модернізації та ремонту техніки поліграфіч-

Модель системи оновлення поліграфічної техніки.

них підприємств, що залежать від тісноти взаємозв'язку окремих об'єктів.

Безперечно, найбільший вплив на економіку підприємства повинна мати заміна фізично та морально зношеного устаткування новим високопродуктивним. Але на сьогодні цей метод оновлення не можна реалізувати в такому обсязі, який би покрив реально потрібне вилучення з виробництва зношеного устаткування. Основна причина цього полягає в значному впливі на даний процес обмежуючих факторів, наведених на рисунку. Так, дефіцит нової поліграфічної техніки на 1986—1990 рр. становить 72 назви [3, 4]. Не задовільняються заявки поліграфічних підприємств на нову техніку вітчизняними машинобудівними заводами і за кількістю: за останні три роки споживачі недоотримали устаткування на суму близько 40 млн. крб. [3]. Обмеження у випуску поліграфічної техніки спонукають її споживачів вилучати з виробництва насамперед устаткування із значними термінами служби (20 років і більше), не приділяючи належної уваги устаткуванню молодших вікових груп (10—15 років), що негативно впливає на процес його оновлення.

Поліграфічне устаткування вітчизняного виробництва нині не відзначається високою якістю виготовлення — до 90% його загального випуску не відповідає сучасним технічним вимогам [3]. Поліграфічні підприємства часто направляють претензії заводам через незадовільну роботу виготовлених ними машин.

Сьогодні особливого значення необхідно надавати розробкам і випуску принципово нової техніки, яка буде використовуватися в нових технологічних процесах, насамперед в офсетному способі друку. Забезпечити випуск книжково-журнальних видань на основі фотоскладання, офсетного способу друку можна тільки при створенні автоматизованих поточкових ліній модульного типу для виготовлення офсетних форм, випуску листових багатофарбових офсетних машин з перевертотом аркуша паперу, використанні рулонних офсетних машин з управляючими комплексами технічних засобів для підвищення їх швидкостей тощо. З цією метою доцільно створити в галузі спеціалізовані організації і підприємства, які могли б випускати засоби автоматичного управління до сучасних офсетних друкарських машин.

Більшість моделей вітчизняного устаткування за своїм техніко-економічним рівнем, якістю виготовлення і надійністю в роботі знаходиться нижче зарубіжного. Найбільш значним є відставання брошурувально-палітурного устаткування, основна частина якого створена в країні 10—20 років тому. Галузі сьогодні потрібні високопродуктивні друкарсько-сборні лінії, автоматизовані поточкові лінії на базі модулів, ниткошвейні автомати для шиття блоків великих форматів, швидкісні кришко-робні машини тощо. А поки що нові технології брошурувально-палітурного виробництва (виготовлення книг з безшвейним способом скріплення блоку, малооб'ємних книг з твердій палітурці, палітурок з наперед задрукованими сторінками та ін.) будуть освоюватися здебільшого на імпортному устаткуванні.

У цілому за технічним рівнем і ступенем прогресивності технологічних процесів поліграфічне устаткування має структуру, яка наведена в таблиці. Ще один з обмежуючих факторів своєчасного здійснення заміни застарілого поліграфічного устаткування — ліміти капітальних вкладень підприємств. Не всі вони сьогодні мають відповідні грошові кошти для купівлі потрібного устаткування. Необхідно також зазначити, що не мають

Структура діючого поліграфічного устаткування підприємств системи Держжамздаву СРСР (зі станом на 1987 р.)

Класифікаційна ознака устаткування	У % до загальної вартості
Технічний рівень	
Техніко-економічні параметри знаходяться на рівні вищих світових досягнень	21,8
Техніко-економічні параметри відповідають вітчизняним стандартам	42,6
Техніко-економічні параметри не відповідають сучасним вимогам	35,6
Ступінь прогресивності технологічних процесів	
Зайняте в технологічних процесах, які відповідають вищому світовому рівню	20
Зайняте в технологічних процесах, які забезпечують випуск продукції відповідно до діючої нормативно-технічної документації	54
Зайняте в застарілих технологічних процесах	26

таких коштів для виробництва нової техніки і заводи поліграфічного машинобудування.

Немало невирішених проблем оновлення діючої техніки поліграфічних підприємств пов'язано і з двома іншими методами: модернізацією та капітальним ремонтом. На нашу думку, обсяги модернізації морально застарілого устаткування в умовах недостатнього випуску нових його моделей повинні мати значно вищі темпи зростання. Однак на підприємствах не приділяють належного значення модернізації: не має плановості в її проведенні, відсутні необхідні кошти, низький рівень економічного стимулювання розробок. Забезпечити якісно новий, вищий рівень розвитку даного процесу можна лише на базі технічно обґрунтованих, розроблених централізовано схем модернізації та її проведення власне організаціями-розробниками.

Це ж стосується і капітального ремонту техніки, якість якого безперечно буде вищою, коли він здійснюватиметься кваліфікованими спеціалістами фондостворюючої галузі. Лише частково можна погодитися з думкою тих спеціалістів, які за повну відміну капітального ремонту техніки деяких галузей. Суть у тому, що в поліграфії експлуатуються машини значної конструктивної складності, немалої вартості і тому навіть при самому високому рівні використання як по продуктивності, так і в часі заміна їх новими моделями (як правило, більш доро-

гими) не буде ефективною порівняно з капітальним ремонтом. Тому цілком відмінити капітальний ремонт можна лише для відносно недорогого устаткування, для заміни якого є необхідні значно продуктивніші нові моделі. Скорочення обсягів капітального ремонту слід досягати за рахунок як своєчасного вилучення з експлуатації фізично спрацьованого устаткування, так і покращення якості його виконання.

Таким чином, підсумовуючи сказане, можна зазначити, що процес оновлення активної частини основних фондів поліграфії сьогодні характеризується цілою низкою невирішених проблем. Вихід, на нашу думку, полягає саме у зниженні впливу розглянутих обмежень на ефективність даного процесу. Для цього необхідно правильно використати можливості, які отримують підприємства і галузь в цілому при роботі в нових умовах господарювання. Серед них як головні можна виділити такі:

- розвиток дослідно-експериментальної бази галузі по створенню електронного устаткування, засобів автоматичного регулювання технологічних процесів;

- створення спільних із зарубіжними країнами підприємств, по проектуванню та виготовленню поліграфічної техніки;

- вихід поліграфічних підприємств на міжнародний ринок збуту продукції з метою отримання валютних коштів для перспективного технічного розвитку;

- створення умов для переходу на оптову торгівлю засобами виробництва.

Комплексне розв'язання основних задач процесу оновлення технологічного устаткування полягає також у пропорційному його здійсненні за стадіями поліграфічного виробництва, у заміні, модернізації та ремонті не окремих елементів, а цілих комплексів техніки. Комплексний підхід в оновленні активної частини основних фондів поліграфічних підприємств — це розробка, виготовлення та впровадження як основного, так і допоміжного устаткування, розробка нових технологій, підготовка кадрів для експлуатації і технічного обслуговування машин тощо.

Безперечно, що успішне вирішення існуючих проблем в оновленні поліграфічної техніки можливе тільки на основі взаємних зусиль поліграфічного машинобудування, поліграфічної промисловості, науково-дослідних і конструкторських організацій галузі, суміжних галузей як основних елементів комплексної системи управління даним процесом.

1. Акбердин Р. З. Экономика обновления парка оборудования в машиностроении. М., 1987. 2. Гапоненко А. Л. Ускорение реконструкции и обновления производства. М., 1988. 3. Экон. газет. 1989. № 6. 4. Лазановський П. П. Про вдосконалення оновлення устаткування поліграфічних підприємств // Поліграфія і видавнича справа. 1988. Вип. 24. 5. Машталер Р. М. Экономика полиграфической промышленности. М., 1987.

Стаття надійшла до редколегії 15.03.89